

Betreft: Diederick van Weerdenburg

N.B.

- volgorde van pdf-bestand aangehouden, maar
  - * de bladen liggen aan het eind wat door elkaar
  - * ik weet niet of de volgorde juist is, gezien de data.
- vander Horst (meest voorkomend) getranscribeerd als Van der Horst
- vertalingen slechts één maal in een voetnoot uitgelegd. Zijn niet foutloos!

folio 1 recto (blad 1)

Duplicq¹ ad omnes fines² den E. Edele Gerichte van Deijll overgegeven uyt den naem *ende* van weghen den Well-Edel-Gheboorne Heere Diderick van Weerdenburgh thoe Lent ende Haescamp, Heere tot Rysumb³, Oversten *ende* Gedaeghde ende Excipient⁴ ter eenre

Op *ende* jegens

D'ongegronde Replicq den selven E. Ed. Gerichte geexhibeert⁵ bij offte van wehen Dirck van Haestenborgh Eyscher en Geexcipieerde ter andere zijde.

Den Heere Gedaegde en Excipient inhaererende⁶

folio 1 verso (blad 2)

sijne redenen, middelen *ende* motieven bij Antwoort well *ende* te recht gededuceert, doet tegens d'ingecomene Replicq⁷ duplicando⁸ seggen.

Eerstelijck nopende de rechtmatige exceptie plus petitionis rei⁹ vervatet in de seven in ordine¹⁰ volgende articulen, soo bekend den Heere Excipient hem neffens Adriaentgen de Raet ab intestato¹¹ Erffgenaem te wesen vande goederen onder desen Edele Gerichte gelegen,

folio 2 recto (blad 2)

gevalle niet soude connen volstaen voor desselfs haeretaire portie¹².

---

¹ tweede antwoord

² voor alle doeleinden

³ plaats in Duitsland bij Emden

⁴ bezwaarmaker

⁵ neergelegd, overgegeven, getoond

⁶ aanhalende

⁷ antwoord

⁸ tweede antwoord

⁹ antwoord met aanbidding van betaling

¹⁰ in volgorde, (h.l.) hier direct op

¹¹ door versterf, d.w.z. buiten testament

¹² wettelijke portie, waar een erfgenaam recht op heeft

Abuserende den Gexcipieerde ofte die van sijnen Raede # hier # seer groffelijck wanneer hij voorwendt hem niet alleen eene personele nemaer¹³ oock hypothecaire actie te competeren¹⁴, per L. i. C. comm. de leg¹⁵.

Dewijle¹⁶ de voorschreven loy¹⁷ cum temperamento¹⁸ moet werden afgenomen en verstaen, namentlijck dat de drie aldaer gementioneerde actien - een legataris connen aencomen in vall¹⁹ de natuire der legaten niet contrarie²⁰ dicteert gelijk in desen.

Immers sal niemant ter werelt contradiceren²¹ dat een testateur²² eens anders goet maeckende

folio 2 verso (blad 3)

den legataris²³ actione in rem²⁴ 't selve goet niet sal connen off vermogen te vindiceren²⁵, cum rei vindicatio non detur nisi vero domino²⁶.

In voegen dat well in vindicatione specierum vel corporum²⁷ de voorschreven vindicatie en oock hypotheccarie actie can plaetse grijpen, dan in legata quantitate²⁸ ofte in redimendo legato²⁹ moet altoos werden gereccurreert³⁰ ad actionem personalem³¹.

Twelcke om naerder te verstaen aen te mercken is, dat den Geexcipieerde alreede besittende is de gelegateerde parceelen lants, welcke ab intestato op den Heere Excipient waeren gedevolueert³², maer die wederhelfte der selver parceelen tot praestatie van de welcken wert geageert, werden gepossideert³³ bij d'Erffgenaemen van den Testateurs huysvrouwe.

Deser gestalt dat den Geexcipieerde willende

---

¹³ doch

¹⁴ schuldig zijn, toebehoren

¹⁵ wetteksten worden hier onderstreept aangehaald

¹⁶ omdat

¹⁷ wet?

¹⁸ met gematigdheid

¹⁹ ingeval

²⁰ het tegendeel

²¹ tegenspreken

²² testamentmaker

²³ iemand die een legaat krijgt

²⁴ vordering op een specifieke zaak

²⁵ toeigenen, vrijmaken

²⁶ omdat het recht van de eigenaar niet wordt gegeven, tenzij aan de ware heer

²⁷ in de toeigening van zaken of lichamen

²⁸ bij de grootte van het legaat

²⁹ bij het vrijkopen van het legaat

³⁰ teruggebracht worden, terugkrijgen

³¹ tot een persoonlijk recht / vordering

³² afgewenteld

³³ bezeten

folio 3 recto (blad 3)

ageren actione in rem ofte oock hypothecaria, nootwendighlijck moeste convenieren de possessionis³⁴ der selver goederen.

Dan alnu den Heere Excipient hebbende aen te sien als een mede-erfgenaem van Joncker Henrick van der Horst, volght onfeylbaerlijck dat sijn Edele in allen gevalle voor sijne gedeelte soude connen en behooren te bestaen.

Der maeten dat den Heere Excipient dese meer dan deughdelijcke Exceptie inhaererende *ende* sigh niet wijders³⁵ inlaetende is.

Waarmede comende tot de saecke ten principaelen, begrepen in den 8^e *ende* afsequerende³⁶ articulen ten uyteynde toe, soo hadde den Heere *Gedaeghde* verwaght dat den Aenlegger³⁷ met meerdere fundamentele redenen desselfs sustenue³⁸

folio 3 verso (blad 4)

soude hebben connen astrueren³⁹ *ende* die bondige allegatien bij Antwoort aengetogen⁴⁰ beter solveren⁴¹.

Dan daerinne allesints gehapert hebbende, wert noghmaell gerepeteert dat alhier quaestie, vallende onder eenigh goet bij den Testateur gelegateert *ende* een ander toebehoorende, vooreerst aght genomen moet werden off soodane maeckinge sij gedaen aen den Man, huysvrouwe, een Broeder, Swaeger ofte andere dergelijcke nae-bloet-verwant.

In welckes vall onnoodigh staet t'ondersoecken off een Testateur geweten heeft het gelegateerde goet eens anders eygen te sijn, dan indistinctelijck⁴² het selve ofte andersints de reghte waerdye⁴³ moet worden gepraesteert.

Maer den Aenlegger alsulckes verwandt niet

folio 4 recto (blad 4)

te wesen en alleen een verre Neeff den Heere *Gedaeghde* onbewust, moet aenwijzen in welcken graedt hij den overleden heeft bestaen.

Immers leeren de wetten en Rechts-doctoren wie alhier voor conjuncta persona⁴⁴ moet werden gehalden, gelijk in l. 10 C. de legat. specialijck gemelt wert de persona proxima, uxore vel alia tali persona⁴⁵

---

³⁴ voor het gerecht strijden over het bezit (wij zouden zeggen: eigendom)

³⁵ verder

³⁶ navolgende

³⁷ eiser

³⁸ bewering

³⁹ bedoeld wordt adstrueren: aanhechten, onderbouwen

⁴⁰ gemeld, getoond

⁴¹ oplossen, voldoen

⁴² zonder onderscheid

⁴³ tegenwaarde

⁴⁴ bloedverwante persoon

⁴⁵ de dichtstbijzijnde persoon, vrouw of andere zodanige persoon

Et Mant. de conjet. ultima voluntate liber 19, titula 10, numero 4⁴⁶ noemt personam conjunctam fratrem, uxorem, et huiusmodi similes personas⁴⁷.

In dier voegen dat den *Gedaeghde* pro extranea persona⁴⁸ moet werden gereputeert⁴⁹, wanneer geheel [lijck moet achtervolgt⁵⁰ werden dese distinctie⁵¹ off den Testateur heeft geweten het gelegateerde goet eens anders te wesen.

folio 4 verso (blad 5)

ofte gelooft 't selve hem toe re behooren.

In d'eerste vasll moet het goet werden gepraesteert of de waerdye⁵² van dien, in d'andere cas⁵³ geensints,

Op welke distinctie het in desen aencomende, jae selfs bij d'Advisen door den Aenlegger geproduceert, daer van niet gewecken werdende, coemt den Aenlegger te bewijsen dat den Testateur *Joncker* Henrick van der Horst well genoten heeft de gelegateerde parceelen hem maer voor de helfte te competeren⁵⁴,

Sonder dat den Heere *Gedaeghde* eenighsints gerhalden is aen sijner sijde het tegendeell uyt te brengen, vermogens⁵⁵ den expressen⁵⁶ text.

folio 5 recto (blad 5)

in § 4 Instit de legat. ubi imperat et verius est ipsum qui agit 1. legatarium probare oportere sciriset alienam rem legare defunction[e] nota, non haeredem probare oportere ignorasse alienam: quia semper necessitas probandi incumbit illi qui agit⁵⁷.

Op welcken ronden text den *Gedaeghde* oock egeene⁵⁸ d'alderminste solutie⁵⁹ hefft connen geven ofte oyt souden weten bij te brengen.

Immiddels soude den Heere *Gedaeghde* openstaen met alle de werelt te gelooven en vastelijck te praesumeren⁶⁰ dat den Testateur *Joncker* Henrick van der Horst seeckerlijck gemeynt sal hebben hem niet minder te hebben connen over sijner huysvrouwe goederen bij

---

⁴⁶ hier wordt een boek over erfrecht en laatste wil aangehaald,

⁴⁷ als bloedverwant persoon broer, vrouw en daaraan gelijk te stellen personen

⁴⁸ voor een niet-bloedverwant persoon

⁴⁹ achten, verder denken

⁵⁰ nagevolgd

⁵¹ onderscheid

⁵² tegenwaarde

⁵³ geval

⁵⁴ toebehoren, schuldig zijn, toekomen

⁵⁵ volgens

⁵⁶ nadrukkelijke

⁵⁷ ? waarin geldt en voor waar wordt gehouden in zichzelf: datgene dat één van de legatarissen doet om aan te tonen dienstig te zijn dat hij weet een andere zaak te schenken bij een bepaald overlijden, dat geen andere erfgenaam onwetend is aan te tonen geschikt te zijn: omdat de noodzaak aan te tonen altijd toevalt aan hem die handelt (eist). Oftewel: wie eist, bewijst!

⁵⁸ geen

⁵⁹ betaling, oplossing

⁶⁰ vermoeden, in de waan leven

forme van uysterste wille disponeren⁶¹ als hem vrij stondt bij contracten onder den levendigen⁶²

folio 5 verso (blad 6)

daer over te handelen,

Wanneer alleenigh aght genomen wert op desselfs gansche onervarentheyt *ende* dat sijn Edele noch lesen noghte eene pennevoeren conde,

Daeromme oock niet vreemt is, dat wijlen den Righter de Cocq bij sijn advis onder Aenspraecke⁶³ bijgevoeght genoeghsaem vaststelt dat den Testateur niet beter geweten heeft dan dat hij over sijns huysvrouwe helfte immers soo well vermoghte te disponeren *causa mortis quam contactu inter vives, quae bene notanda*⁶⁴.

Egeene refutatie⁶⁵ meriterende⁶⁶ de blauwe solutie⁶⁷ daer op doen geven als off die woorden-

folio 6 recto (blad 6)

over sijner huysvrouwe helfte praesupponeerden⁶⁸ den Testateur de voorschreven kennisse gehadt soude hebben, het contrarie sullende voorschreven advis manifestelijck uytbrengen, ut intuenti patebit⁶⁹.

Boven dit alles hadde den Heere Gedaeghde geposeert dat ten opsichte bij 't voorschreven legae egeene waerschaffe was gelooft en besproockjen, den Gedaeghde volgens notoire⁷⁰ practique deses ampts niet bevoeght can wesen tot d'aestimatie⁷¹ te contenderen⁷².

Welcke bekende daeghlix costuyme⁷³ den Gedaeghde niet wetende te contradiceren⁷⁴, alleenlijck pooght eenb ridiculeus onderscheyt te maecken als off hier geene questie waer over ontwaringe.

Woedanigh sleghte en frivoole distinctie

---

⁶¹ beschikken

⁶² levenden

⁶³ redevoering

⁶⁴ in geval van dood op dezelfde wijze als bij overeenkomst tussen levenden, waarvan goed nota genomen moet worden.

⁶⁵ weigering

⁶⁶ betreffende

⁶⁷ ? een oplossing waar geen verf voor is ...

⁶⁸ vaststellen, veronderstellen

⁶⁹ zoals zichtbaar is voor de beschouwer

⁷⁰ algemeen bekende

⁷¹ waardering, schatting

⁷² eisen, betwisten

⁷³ gewoonte

⁷⁴ tegenspreken, betwisten

folio 6 verso (blad 7)

geen debath vereyschende, den Heere *Gedaeghde* tot *Uw Edele en Wijser* kennisse sal laten off in desen den Aenlegger selve de gelegateerde parceelen lants in't geheell aengeveerd⁷⁵ hebbende *ende* hem naer date door des huysvrouwe Erffgenamen affgewonnen sijnde, alhier geen controversie valt over ontwaringe.

Eyndelijck⁷⁶ can den Heere *Gedaeghde* niet affwesen den Aenlegger te gemoet te voeren den boedell van *Joncker Henrick van der Horst* met soo veele schulden belast te wesen, dat die nauwelycx in't geheell sullen connen werden voldaan.

'T sij verre dat de legaten alle uytgekeert souden moeten werden, *legata enim non debentur nisi deducto aere alieno*⁷⁷ § *ult. instit. de leg. [F]alc. Liber 8 § 9, D. de inoffic. test.* Carpov. *defin, forens. part 1 constis. 28 defin. 117 num.5 et part 3 constit. 13 definit. 18.*

folio 7 recto (blad 7)

Mits 't welcke *ende* 't gene de E. Edele Heeren Schepenen *ex officio et via juris*⁷⁸ sullen gelieven te suppleren⁷⁹ de *voorschreven* *Replicq* voor gerefuteert⁸⁰ houdende *ende* wat niet in specie aengeroert per *generalia juris* passerende⁸¹.

Persisteert⁸² den Heere *Gedaeghde* en *Excipient* bij sijne *conclusie*, soo exceptive als ten *principalen* bij *Antwoort* genomen.
Met *expres*⁸³ bedingh van *costen*.

*Salvis*⁸⁴

*Implorando*⁸⁵

folio 7 verso (blad 8)

Duplycq

Den Well-Geboorne Heere *Diderick van Weerdenburgh*
contra
Dirck van Haestenburgh

---

⁷⁵ ? geaanvaard

⁷⁶ tenslotte

⁷⁷ legaten kunnen immers niet afgedwongen worden tenzij schulden verwijderd zijn

⁷⁸ ambtshalve en langs de weg van het recht

⁷⁹ aanvullen

⁸⁰ geweigerd, afgewezen

⁸¹ wat niet specifiek is aangehaald voorbijgaat door het algemene recht

⁸² volhouden, vasthouden aan

⁸³ nadrukkelijk

⁸⁴ onder voorbehoud (van rechten)

⁸⁵ aanroepende, verzoekende

folio 8 recto (blad 8)

(in de marge): Exhibuit x^e Martii 1655⁸⁶

Replycq den *Edele* gerichte van Deijl overgegeven bij ofte wegens Dirck van Haestenborch Aenlegger ter eenre

Op ende Tegens

Het frivool⁸⁷ en ongefundeertt Antwoortt den selven *Edele* gerichte geexhibeert⁸⁸, bij den Heere Oversten Diderick van Weerdenborch als Erfgenaem van *Joncker* Hendrick van der Horst ende besitter van de Goederen bij sijn *Edele* naergelaten ende onder desen *Edele* gerichte gelegen.

Voor Generale replycque wil den Aenlegger hebben geemployeerdd die redenen, middelen ende motyffven, bij sijnen wel gefundeerden eysch ende Aenspraecke bij gebracht ende gededuceedt, ende komende tot particuliere refutatie⁸⁹ van de voorschreven Antwoortt, seytt⁹⁰ op de 9 eerste in ordine volgende⁹¹ articulen.

Datt *Joncker* Henrick van der Horst ten reguarde van⁹² Sijne goederen onder desen *Edele* gerichte gelegen intestatus⁹³ overleden sijnde, geen naerdere Erfgenamen heegt naergelaten als den Heere *gedaeghde* in desen.

Volgende daer uytt datt sijn *Edele* te recht alleen ende niemant anders van de Aenlegger in desen wortt

folio 8 verso (blad 9)

aengesproocken omme te becomen die legaten door middel van redemptie⁹⁴ off vegoedinge van hett Equivalen vandien hem voor Schepenen deses *Edele* gerichte besproocken L. 14 ff. de legib. 3 § sed. olim. inst. de legat.

Waer voor den Aenlegger nielt alleen een personeële ex testamento, nemaer oock een hypothecayre actie⁹⁵ was competere⁹⁶ in goederen van desen testateur, l. 1 cod commun. de legat. in verb. et in super utilem servianam id est hypothecariam super his quae fuerunt derelicta in res mortui, praestare⁹⁷.

Met welcke laetste actie die personen in den 3^{en} artyckel van de voorschreven replycque gemeltt niet hebben konnen aengesproocken worden.

---

⁸⁶ getoond (ingebracht) de 10^e maart 1655

⁸⁷ beuzelachtig, onnut

⁸⁸ getoond, ingebracht

⁸⁹ bijzondere afwijzing

⁹⁰ uitgesproken

⁹¹ achtereenvolgende

⁹² ten aanzien van

⁹³ zonder nalating van een testament

⁹⁴ aflossing, vrijkoping

⁹⁵ vanwege het testament niet alleen een hoofdelijke aanspraak, maar ook op het onderpand

⁹⁶ toebehoorde

⁹⁷ ? niet vertaald. Servianam slaat op de de actio Serviana, waarmee een wanbetaler van het goed afgezet kon worden.

Overmits die selvige geen goederen onder desen *Edele* gerichte besitten van *Joncker* Hendrick van der Horst hergecomen⁹⁸, als sijnde allenlijck erfgenamen ex testamento [ ] van des selfs goederen onder die bancke van Tuijll gelegen, gelijk bij d'exhibitie van t'origineel testament blijcken kan.

Waer mede komende te *vervallen* d'exceptie plus petitionis re⁹⁹ bij den Heere *gedaeghde* gedaen proponeren¹⁰⁰.

Ende overtredende tot hett geene *articulo* 10 et aliquott *sequentis*¹⁰¹ wort voorgebrachtt, raeckende¹⁰² die saeck ten principalen.

folio 9 recto (blad 9)

Accepteert men voor eerst in quantum pro¹⁰³ dat den Heer *gedaeghde* nielt heeft dorven ontkennen, datt *Joncker* Henrick van der Horst die Legaten bij Aenspraecke gemeltt den Aenlegger besproocken hefft gehadtt.

Ende dat hij die helfte vandien als in eygendom toegecomen hebbende d'huysvrouw van *Joncker* van der Horst voorschreven niet machtich heeft konnen worden.

Voor soo veel daer uut volchtt datt den Heere *gedaeghde* in *quaestie* als voorschreven gehouden is de voorschreven legaten van d'eygenaers te redimeren¹⁰⁴ off die juste valeur daer van te vergoeden.

Cum in iure notum sit rem alienam posse legari, ita ut haeres cogatur eam luere et praestare aut si eam redimere non possit, aestimationem eius dare¹⁰⁵, dut § non solem inst. de leg.

T'welck den Heere *gedaeghde*oock wel considerende poocht sich daer mede te behelpen, datt den Aenlegger soude *incumberen*¹⁰⁶ het bewijs datt den testateur kennisse soude hebben gehadtt datt de voorschreven legaten een ander waren toe behorende.

Dich datt daer op, in cas subjectt genn fundamentt staett te maecken, wortt daer uytt manifest¹⁰⁷, datt den testateur nielt gepraesumeert¹⁰⁸ kan

---

⁹⁸ afstammend

⁹⁹ antwoord met aanbieding van betaling

¹⁰⁰ voorstellen

¹⁰¹ in artikel 10 en nogal wat volgende

¹⁰² betreffende

¹⁰³ voor zover afgelegd

¹⁰⁴ af te lossen

¹⁰⁵ zoals in rechte bekend is dat andermans zaak bij testament vermaakt kan worden, zoals een erfgenaam gedwongen wordt hem te betalen, of als hij hem niet kan vrijkopen, er een schatting van geven ...

¹⁰⁶ vorderen, opleggen

¹⁰⁷ duidelijk

¹⁰⁸ vermoeden, wanen

folio 9 verso (blad 10)

worden te hebben kunnen ignoreren¹⁰⁹, datt die legaten daer mede hij den Aenlegger heeft begiftigett ten deelen hem selven ende ten deelen sijn huysvrouw waren competerende, uut crachtt van conjugale societeytt¹¹⁰.

Niet konnende worden geimagineert¹¹¹, dat yemant disponerende¹¹² over goederen die hij mett een ander heeft gemeyn, geseytt soude kunnen worden te ignoreren mede gedisponeertt te hebben over eens anders goederen.

Sulcx dat men alhier alwaer men verseertt¹¹³ nielt in dubiis; sed in certis et notoriis¹¹⁴, geen probatie¹¹⁵ van node heeft: per vulgaria¹¹⁶.

Den Aenlegger en kan nielt sien datt den Heere gedaeghde eenich voordeel can geven, dat de richter de Cocq sal[iger] in sijn advys bij Aenspraecke overgeleytt onder andere soude hebben geurgeert daer op.

Dat den testateur nielt beter geweten soude hebben gehadtt, dan datt hij over sijne huysvrouwen helft soo veel conde disponeren causa mortis quam contractu inter vivos¹¹⁷

Want die woorden selver int voorschreven advys gebruyckt, namentlijck over sijner huysvrouwen

folio 10 recto (blad 10)

helfte praesupponeren¹¹⁸ nootsakelijck datt den testateur kennisse moett hebben gehadtt dat de vorschreven helfte een ander, te weten sijn huysvrouw, was toe behorende.

Opten 21^e, 22^e, ende 23^e articule wortt berichttt datt hett onnodich is datt den Aenlegger bewijse in wat graedtt van consanguiniteytt¹¹⁹ hij den testateur heeft bestaen.

De wijle¹²⁰ den testateur selver hem in sijn testament verweerdigett te noemen sijnen neefve,

Ende datt hett staett in arbitrio van een rechter wie[ ] voor conjunctae personae¹²¹ sijn te houden, ten fine¹²² om te become die legaten aen die selvige gemaectt van persoonen die weeten datt de voorschreven legaten een ander toe behoorden.

Secundum gloss. et co[ ] Jiter DD. in l. cum alienam super verb. uxori, et ibi Jason. [ie] 12 Menoch. de Arbitr. iud. quaest. lib. 2 cas. 146.

---

¹⁰⁹ onwetend zijn, onbekend zijn met

¹¹⁰ gemeenschap van goederen door huwelijk

¹¹¹ bedacht, voorgesteld

¹¹² beschikkende

¹¹³ omgaat, bezig is, ervaren is

¹¹⁴ niet in twijfel; maar in zekerheid en bekend met de zaak

¹¹⁵ proef, bewijs

¹¹⁶ in het algemeen

¹¹⁷ in geval van dood op dezelfde wijze als bij overeenkomst onder levenden

¹¹⁸ veronderstellen

¹¹⁹ bloedverwantschap

¹²⁰ omdat

¹²¹ echtgenoten

¹²² met het doel

T'en meriteertt geen solutie¹²³ datt den Heere gedaeghde opt eynde van de voorschreven antwoortt ophaelt datt in desen Ampte contrarie die constitutie¹²⁴ van de beschreven rechten soude wesen gerecipieertt¹²⁵.

Dat niemantt gehouden is in guarand¹²⁶ off waerschap¹²⁷ soo 't selve niet expresselijck ware gestipuleertt¹²⁸ ende bedongen.

Willende daer uyt infereren¹²⁹ ongehouden te sijn datt hij tot vergoedinge van de aestimatie der

folio 10 verso (blad 11)

legaten in quaestie t'onrecht soude werden geactioneertt.

Om datt quanshuys¹³⁰ Joncker Hendrick van der Horst in sijn testamentt nielt belooft soude hebben gehadt, die besproockene legaten te waren¹³¹ en voor d'evictie¹³² in tre staen.

Soo hier geen quaestie valtt over eenige ontwaringhe, nemaer daer over wortt gecontroverteertt¹³³.

Off de Heere gedaeghde als Erfgenaem van Joncker Hendrick van der Horst nielt gehouden is die legaten bij hem aen de Aenlegger besproocken te redimeren van die geene die daer van eygenaers sijn, off sulcx nielt en wilde vallen het equivalent van dien te praesteren.

Waer van den Aenlegger d'affirmatieve, t'sijner intentie vast gemaect hebbende, en houdende voor genoechaem gerefuteert¹³⁴ allett geene daer tegens antwoorden[del] is voortgebracht.

Persisteertt¹³⁵ den Aenlegger bij sijnen eysch en de conclusie bij Aenspraecke gedaen en genomen. Cum expensis¹³⁶.

Implorando

folio 11 recto (blad 11)

blanco

folio 12 recto verso (blad 12)

(in de marge): Bijsterveld exhibit 18 novembris 1654

---

¹²³ verdient geen oplossing, betaling

¹²⁴ machtiging, toezegging

¹²⁵ ontvangen

¹²⁶ garant

¹²⁷ (waar)borg

¹²⁸ toegezegd, bedongen

¹²⁹ inbrengen, invoeren

¹³⁰ zogenaamd, quasi

¹³¹ vrijwaren

¹³² uitwinning

¹³³ getwist

¹³⁴ geweigerd

¹³⁵ blijft bij

¹³⁶ alsmede de kosten

Antwoort ad omnes fines van den E. *Edele* Gerichte van Deijl overgegeven uyt den naem ende van wegen den Well-Edellen- Geboorene Heere Diderich van Weerdenburgh tho Lenth ende Haescamp, Heere tot Rijssumb, Oversten *ende* *Gedaeghde* ende Excipient ter eenre

Op en jegens

Seeckere ongefundeerde Aenspraecke desselven E. *Edele* Gerigte geexhibeert bij ofte van wegen Dirck van Haestenburgh, *Eyscher* en *Geexcipieerde* ter andere zijde.

Den Heere *Gedaeghde* en Excipient

folio 12 verso (blad 13)

gesien ende geexamineerd hebbende den voorschreven frivoolen Eysch die den *Geexcipieerde* jegens hem in *judicio*¹³⁷ gelieft heeft over te leveren.

2.

Doet daer jegens onder bedingh *ende* reserve van alle *behoorlijcke* protestatien, imploratien¹³⁸ ende *beneficien*¹³⁹ van reghten cortelijck seggen t'gene hier nae is volgende.

3.

*Praemuterende*¹⁴⁰ waer te wesen hoe dat *Joncker* Henrick van der Horst neffens Heere Excipient naergelaten heeft dese vordere *Erffgenaem* *Cornelis* van Schoonenburgh, nomine

folio 13 recto (blad 13)

*uxoris*¹⁴¹ Johanna Catharina van Lanscroon, de kinderen van Gerit Janssoon vanden [W]ever, de kinderen van Johan Housch, de kinderen van Peter Dobbelsteen, mits*gaders* de kinderen van Jenneken van der Horst.

4.

Twelck den *Geexcipieerde* vollcomentlijck bewust ende in cas van contradictie naerder aangewesen sall werden.

5.

En dess fals vreembt is, dat hij sulcx in achtginge nemende niet mede desselve *Erffgenaem* aenspreeckt,

---

¹³⁷ ijdens het proces, bij het gerecht

¹³⁸ verzoeken, aanroepingen

¹³⁹ voorrechten

¹⁴⁰ ?

¹⁴¹ uit naam van zijn vrouw

folio 13 verso (blad 14)

ten minsten den Heere Excipient alleen voor desselfs haereditaire portie¹⁴² convenueerd¹⁴³.

6.

Aengesien dese pretense¹⁴⁴ actie uyt crachte der testamentaire dispositie¹⁴⁵ van wijlen Joncker Hendrick van der Horst geboren is eene actie personeel¹⁴⁶, welcke een yder der voorschreven Erffgenamen hoeft voor hoeft concerneert¹⁴⁷, [W]and. decis.Fris. lib. 3. tit. 12 defin. 23 Brella de reb. dub. tract. 18 nu. 14 -.

7.

Sonder dat eenigsints in consideratie coemt dat den Heere Excipient

folio 14 recto (blad 14)

de goederen # van gemelte # Joncker Hendrick van der Horst onder desen *Edelen* Gerichte besittende is, woedanige¹⁴⁸ qualiteyt sijn *Edele* in t'hoofd der Aenspraeck werdt geasscribeerd¹⁴⁹.

8.

Dewijle den Geexcipieerde selffs bemerckende bij voorschreve testament de goederen voor Schepenen niet verbonden te wesen, niet en ageerd¹⁵⁰ actione hypothecaria¹⁵⁰ nemaer met gebeurlijckrecht en Aenspraecke.

9. Der maten dat den Geexcipieerse obsteerd¹⁵¹ d'Exceptie plus petitionis re¹⁵².

folio 14 verso (blad 15)

10.

Dien onverminderdt werdt ten principalen geposeert, niet te connen werden ontkenndt dat Joncker Henrick van der Horst voornoemd¹⁵¹ op den vijffden Augustij sestien hondert een ende vijftigh voor Schepenen deses *Edelen* Gerigs aenden *Eyscher* gelegateerd¹⁵² heeft drie parceelen van Landerijen, breeder bij de maekingge geexpresseert *ende* op Geldermalsen gelegen.

11.

Welcke voorschreve Landerijen den Aenlegger articulo 3 van sijne Aenspraecke oock bekendt aengevangen ende in gebruyck genomen te hebben.

---

¹⁴² erfelijk deel

¹⁴³ overeenkomt, afspreekt

¹⁴⁴ aanmatigende

¹⁴⁵ beschikking

¹⁴⁶ aanspraak op een persoon

¹⁴⁷ betreft, raakt

¹⁴⁸ hoedanige

¹⁴⁹ toegeschreven

¹⁵⁰ met acte van onderpand

¹⁵¹ het verhindert, in de weg staat

¹⁵² antwoord met aanbieding van betaling

folio 15 recto (blad 15)

12.

Ende off nu desselve schijndt van de helffe der voorschreve parceelen landts # ge[pr]esteert # te wesen, ter oirsaecke d'Erffgenaem van Maria Jans weduwe Joncker Hendrick vender Horst, sustineren¹⁵³ dat de voornoemde Maria Jans uyt crachte der statutaire gemeenschap d'helfte heeft gecompeteerdt¹⁵⁴ ende bij voornoemde oire [z] [w]an dienvolgens daer over egeene dispositie bij uytterste wille heeft connen vallen.

13.

Soo can den Heere Gedaegde sich niet bevroeden om wat reden sijn Edele gehalten soude wesen de voorschreven Legaten te praesteren ofte de waerdye daer van uyt te keren.

folio 15 verso (blad 16)

14.

Nademaell in reghten resolvyt¹⁵⁵ is dat eene Testateur aen iemandt eenich goet legaterende 't welke een ander toe-behoordt, altoos moet werden geobserveerdt dese naervoegende distinctie¹⁵⁶.

15.

Ofte den Testateur heeft geweten soodanich goet eens anders te wesen ofte vermeint sijns eyghen te sijn, priore casu res ipsa est praestanda aut eius aestimatio, non vero posteriori, forsit[um] enim si scissit alienam rem esse non legasset, ut loquitur¹⁵⁷ Imp. in § 4 Inst. de legat. quo fac. l.unum ex familia 67, [§] si rem tuam 8. D. de legat. 2.

folio 16 recto (blad 16)

16.

Ende omme de twijffelagtigheyt van sodanighe kenniss van den Testateur incumbert¹⁵⁸ altoos een Legataris den rechten genoeg aen te wijsen dat een Testateur well geweten heeft het gelegateerde goet een ander te behooren.

17.

Met welck bewijs een Erffgenaem nimmer can werden beswaerd, en onnodigh heeft iets desaengaende t'astrueren¹⁵⁹. Quia semper necessitas probandi incumbit illi qui agit¹⁶⁰, als geallegerdt¹⁶¹ wert int vervolch van den voorschreven text in § 4, Inst. de legat.

18.

In dubio autem praesumi etiam tes-

---

¹⁵³ volhouden, staande houden

¹⁵⁴ schuldig geweest is

¹⁵⁵ besloten

¹⁵⁶ onderscheid

¹⁵⁷ deze zaak moet in een eerder proces betaald of geschat worden, niet werkelijk voor een latere, [krachtig] echt als hij mocht weten dat andermans goed niet als legaat geschoinken kan worden, zoals wordt gezegd in ...

¹⁵⁸ oplegt, vordert, vereist

¹⁵⁹ (= adstrueren) bewijzen aanvoeren

¹⁶⁰ omdat de plicht tot bewijzen altijd vereist wordt van hem die de vordering instelt.

¹⁶¹ voor de rechter bijgebracht

folio 16 verso (blad 17)

tatorem ignorasse rem esse alienam et credidisse magis propriam, dicit Mant.¹⁶², de coniect ult. volunt lib. 9, tit. 10 nu. 2.

¹⁶³

19.

Jae 't gene aen te mercken is heeft den Aenlegger alreede bij desselts advis door wijlen den Richter de Cocq verleendt ende die Aenspraecke bijgevoegt, sonderlingh doen narreren¹⁶⁴ dat den Testateur niet beter geweten en heeft dan dat hij over sijns huysvrouwe helfte soo well conde disponeren causa mortis quam contractu inter vivos, quod omnino notandum¹⁶⁵ ende allesins aengenoomen wert.

20.

Soo daer uyt onwederleggelijck conse-

folio 17 recto (blad 17)

queerd¹⁶⁶, dat volgens voorschreve passagien van Rechten en Leere van alle Doctoren den # Aenlegger # onbevoeght is praestatie der gelegateerde goederen ofte de aestimatie derselver te vereyschen.

21.

Hier niet tegens doende, dat den Aenlegger een Neve van den Testateur is geweest en dat daeromme [c] praesumptione affectus in personam actoris vel legatarii¹⁶⁷ gecolligeert¹⁶⁸ soude connen werden Testatorem etiam scientem rem esse alienam, nihil [ ] omnius suisse legaturum¹⁶⁹.

22.

Vermidts die Loyen¹⁷⁰ en gemelte

folio 17 verso (blad 18)

Rechtsdoctoren daerinne consonant¹⁷¹ sijn, dat de voorschreve distinctie geen plaetse grijpt casu quo¹⁷² iets is gelegateert uxori¹⁷³, affini aut tali propino d. l. 10, C. de legat. et Mant. d. tit. 10, nu. 4.

23.

---

¹⁶² dat bij twijfel toch de erflater onbekend wordt geacht, dat de zaak van een ander is, en eerder geloofd zal worden dat de zaak zijn eigendom is, zegt Mant.

¹⁶³ in het bijzonder

¹⁶⁴ vertellen

¹⁶⁵ in geval van overlijden, op dezelfde wijze als bij overeenkomst tussen levenden, hetgeen in het geheel opgemerkt moet worden

¹⁶⁶ volgt

¹⁶⁷ met de aanname dat het onderhavige in de persoon van degene die handelt of begiftigde

¹⁶⁸ verzameld, bij elkaar gebracht

¹⁶⁹ dat als de testateur ook weet dat het andermans goed is, er niets geheel over te dragen zou zijn

¹⁷⁰ wetboeken?

¹⁷¹ gelijkkluidend

¹⁷² in welk geval

¹⁷³ aan de echtgenote

Sullende den Heere Gedaeghde affwagten dat den Aenlegger doceren¹⁷⁴ sall hoe nae hij den testateur heeft bestaen¹⁷⁵, en off in soodane graedt dat hem onnodigh sall wesen te proberen dat den Testateur well geweten heeft # over # de voorschrevene parcelen hem egeene dispositie te competeren, contratie nochtans sijn eygen bekenteniss

folio 18 recto (blad 18)

bij Advyse gedaen als boven aengeroerd is.

24.

Boven alle 't welke oock te noteren staet dat de voornoemde Testateur Joncker Hendrick van der Horst voor Schepenen deses *Edelen* Gerichts den Gedaeghde die voorschreve parcelen Lants maeckende, geensints geloofft heeft deselve te waeren¹⁷⁶, maer daer inne heeft geswegen.

25.

Resulterende daer uyt decisoirlijk¹⁷⁷ dat den Gedaeghde niet gefundeert can wesen de voorschreven

folio 18 verso (blad 19)

pretense¹⁷⁸ actie int werck te stellen.

26.

Om notoire¹⁷⁹ reden en prcticque deses Ampts, die dagelijcx naer geleeft oock in tegendeell van de Dispositie der beschrevene rechten in iudicando gevolght werdt, dat wanneer niet expresselijck¹⁸⁰ gecofte¹⁸¹ van waerschap¹⁸² is gestipuleerd, geen actie ad interesse¹⁸³ ofte vergoedinge plaetse can hebben.

27.

T'welcke in cas van contradictie den Heere Aenlegger aenneemt met

folio 19 recto (blad 19)

sufficante gewijsdens deses Ampts Gerichten vast te maecken.

28.

Midts alle t'welcke [ ] en t'gene bij Duplicq soo nodigh naerder sall werden gededuceert, mitsgaders t'gene U Edele en Wijse ex officio et via iuris¹⁸⁴ sullen gelieven te suppleren t'ingecomen Eysch gesolveert houdende, *ende* wat niet in specie¹⁸⁵ aengeroerd bij generale denegatie, impertinentie *ende* irrelevantie passerende¹⁸⁶.

---

¹⁷⁴ doen blijken

¹⁷⁵ hoe verwant hij aan de erflater is

¹⁷⁶ vrijwaren

¹⁷⁷ uiteindelijk

¹⁷⁸ aanmatigende

¹⁷⁹ bekende

¹⁸⁰ nadrukkelijk

¹⁸¹ gekochte

¹⁸² waarborg

¹⁸³ rente

¹⁸⁴ ambtshalve en langs de weg van het recht

¹⁸⁵ afzonderlijk

¹⁸⁶ bij ontzegging (nl. van bewijskracht), ongerijmdheid en irrelevantie laten voorbij gaan

Concludeert den Heere *Gedaeghde* tot admissie¹⁸⁷ der voorschreven Exceptie plus petitionis re, Ende ten *principalen* tot Aenleggers niet ontfanckelijckheyt ende 't sijner absolutie¹⁸⁸ met de costen, *Salvis*¹⁸⁹ *etcetera*.

Implorando
3 1654

folio 19 verso (blad 20)

Antwoord

D'Wel *Edele* Heere Diderigh van Weerdenburgh, *Gedaeghde ende Excipient*
contra
Dirck van Haestenburgh Aenlegger ende Geexcipieerde.

folio 20 recto (blad 20)

(in de marge): Bijsterveld exhibit x^e Martii 1654.

Exceptie den E. *Edele* Gerichte van Deijl overgegeven uyt den naem ende van wegen den Wel Edel-Geboorene Heere Diderihj van Weerdenburgh tho Lenth ende Haescamp, Heer tot Ryssumb, Overste *ende* Excipient ter eenre

Op en Tegens

Seeckere frivoole en onbestendighe Aenspraecke denselven E. *Edele* Gerichte geexhibeert bij ofte

folio 20 verso (blad 21)

van wegen Dirck van Haestenburgh Geexcipieerde ter andere zijde.

Den Heere Excipient gesien ende geexamineert hebbende de voorschreve ingecoomene Aenspraecke, is op t alderhoogsten over den Geexcipierdes losse en temeraire¹⁹⁰ procedure verwondert.

In aensien deselve aenvanck¹⁹¹ gedaen en possessie¹⁹² genomen hebbende op die praetense legaten hem bij

---

¹⁸⁷ aanneming, toelating

¹⁸⁸ afdoening, verwerping

¹⁸⁹ met alle voorbehoud

¹⁹⁰ euvelmoedige, vermetele

¹⁹¹ in bezit genomen

¹⁹² bezit

folio 21 recto (blad 21)

Testamente van wijlen Joncker Hendrick van der Horst besproocken door contra aenvanck van Jan Janssen Wensch voor die helfte van de voorschreve legaten niet en is gefrustreert¹⁹³.

Nemaer heeft alvorens met denselven in litem¹⁹⁴ te treden, behoerlijcke defensie te doen en aff te waghten soodanighe Sententie¹⁹⁵ waer door hij vermeugen sall hem een Reghmatighe actie jegens den Heere Excipient te competeren.

folio 21 verso (blad 22)

Immers soo lange dergelijcke voorschreve Sententie niet en is gegaen, can den Heere Excipient geensints apprehenderen¹⁹⁶ den geexcipieerde bevoeght te connen wesen eenige proces voor ontwaronghe te moneren¹⁹⁷.

Gemerckt de Evictione non liceat agere, nisi res ponitus fuerit evicta¹⁹⁸, text. Ex pr. in l. qui rem 3. C. de Evict.

Desfals¹⁹⁹ den Geexcipieerde comt t'obsteren²⁰⁰ d'exceptie praematu-

folio 22 recto (blad 22)

ritatis, welcke hem objicierende²⁰¹.

Concludeert den Heer Excipient tot admissie der voorschreve Exceptie, met expre bedingh van kosten.

Salvis
1654

folio 22 verso (blad 23)

Exceptie
Den Wel Edele Heer oversten *ende* Excipient
contra
Dirck van Haestenburgh, geexcipieerde

1654

folio 23 recto (blad 23)

(in de marge): Haestenburgh exhibit
xix^e Julii 1653.

---

¹⁹³ nutteloos gemaakt, ontnomen

¹⁹⁴ in rechtsproces

¹⁹⁵ vonnis

¹⁹⁶ vasthouden, aantasten

¹⁹⁷ waarschuwen, vermanen

¹⁹⁸ dat over uitwinning het niet vrij staat te handelen, tenzij de zaak door en door was uitgewonnen,

¹⁹⁹ indien

²⁰⁰ verhinderen

²⁰¹ waartegen hij bezwaar maakt

Eysch ende Aenspraeck den *Edele* Gerchte van Deijl overgegeven uyt naem *ende* van wegen Dirck Adriaenssen van Haestenburgh, *eyscher ende aenlegger* ter eenre

Op *ende* wegens

Den Heer Oversten Diderick van Weerdenburgh *ende* Adriaentge Goossens, als erfgenaemen van *Joncker* Hendrick van der Horst, *ende* besitters van de goederen bij *sijn* *Edele* onder desen *Edele* Gerichte gelegen, naegelaten.

Tot fundament van welcken *eysch ende* astructie²⁰² van de te nemene conclusie seyt *eyscher ende* is in facto waer, dat *Joncker* Hendrick van der

folio 23 verso (blad 24)

Horst voornoemt op den vijfden Augusti sestien hondert een en vijftich, comparerende²⁰³ voor Schepenen deses *Edelen* Gerichts, gelegateert heeft aen den *eyscher* *sijnen* neve d'helfte van veerthien hondt²⁰⁴ landts, op den Hangweerd, noch d'helfte van acht de half²⁰⁵ hondt aen twee parceelen met Hollen gemeyn, *ende* noch d'helfte van vier merghen²⁰⁶ weylants, genaemt den Knuytheuvel²⁰⁷ in den Voetacker met Hendricxke Jans gemeyn, t'saemen groot ongeveer vierde halve²⁰⁸ merghen *ende* drie vierendeel²⁰⁹ hondt landts, edogh soo groot *ende* kleyn die op Geldermalsen gelegen, *ende* hem Comparant²¹⁰ van *Joncker* Willem van Hees aengedeylt waeren, daer als doen²¹¹ bruycker²¹² van was Anth[o]nis Cornelissen, omme t'voorschreven landt nae *sijnen* doot te besitten *ende* in eygendom te hebben.

Ende sulcx ongepraediceert²¹³ d'andere legaten die h[ij] *sijnen* voorschreven Neef te vooren moghte hebben gemaect, naer luyt²¹⁴ van den brief hier per copiam bijgaende, sub A. Waer van men t'allen tijden praesenteert

folio 24 recto (blad 24)

d'originele t'exhiberen.

T'is mede sulcx dat den *eyscher* om tot d'voorschreven goederen te geraecken geraetsaem hedde gevonden op den 29^e Aptilis 1652 voor Richter *ende* Schepenen daerop aenvanck te doen *ende* daeraen possessie te nemen.

Dogh alsoo Jan Janssen Wens als man *ende* mombaer²¹⁵ van Merijken van Leeuwen een mede erfgenaem van Maria Jans weduwe van wijlen *Joncker* Hendrick van der Horst daertegens

---

²⁰² onderbouwing, bewering

²⁰³ voor de rechtbank verschijnende

²⁰⁴ een hond was ca. 0,15 - 0,20 hectare

²⁰⁵ zeven en een halve

²⁰⁶ ca. 0,85 hectare

²⁰⁷ een knuut is in bepaalde streken de benaming voor een kraai

²⁰⁸ drie en een halve

²⁰⁹ driekwart

²¹⁰ hij die voor het gerecht is verschenen

²¹¹ toen

²¹² gebruiker

²¹³ onbevooroordeeld

²¹⁴ volgens

²¹⁵ voogd, wettelijk vertegenwoordiger

belieft heeft contra-aenvanck te doen *ende* daer van de weet doen exploicteren²¹⁶ op den vijfthienden Augusti sestien hondert twee en vijftich.

Sustinerende²¹⁷ dat de voorschreve Maria Jans

folio 24 verso (blad 25)

uyt crachte van de statutaire gemeynschap in de voorschreven aengevangene parcellen *ende* d'andere goederen bij de voorschreven echteluyden staende houwelijck²¹⁸ beseeten *ende* bij haer successivelijck met de doot geruymt d'eene helfte was competerende.

Ende dat dienvolgens den voorschreven Joncker Hendrick van der Horst over d'voorschreven helfte niet en hadde connen disponeren.

Waerdoor dan den aenlegger van de voorschreven helfte is gefrusteert geworden.

Soo heeft hij tot het effect van de voorschreven dispositie te geraecken, *ende* sijn volle legaten te moghen conserveren, immers d'aestimatie van t'geene hem

folio 25 recto (blad 25)

afgenomen is,

Gelijck hij daer toe nae notoire²¹⁹ rechten wel is bevought, als in cas van contradictie bewesen sal worden,

Geraetsaem gevonden sijn actie diesaengaende t'institueren²²⁰ tegens dese gedaeghdes in qualité voor *verhaelt*.

Ende tot dien eynde aenspraeck gedaen *ende* d'selvige tegens den naesten²²¹ gerechdach voor desen *Edele* Gerichte hebbende doen citeren²²² *ende* nu indienende van sijnen schriftelijcken eysch.

Concludeert uyt de middelen hier voor gededuceert *ende* anderen in cas noodich te deduceren.

folio 25 verso (blad 26)

ten eynde de gedaeghdes bij U *Edeler* sententie diffinitive gecondemneert²²³ sullen werden d'voorschreven legaten te praesteren *ende* dienvolgens d'afgenomene helfte van de erfgenamen van Maria Jans te coopen *ende* voor behoerlijcke prijs te redimeren²²⁴, ofte indien d'erfgenamen d'selvige niet en souden willen afstaen, den aenlegger tot kennisse *ende*

---

²¹⁶ en daarvan gerechtelijke aanzegging te doen

²¹⁷ staande houdende

²¹⁸ gedurende hun huwelijck

²¹⁹ algemeen bekend

²²⁰ instellen, inzetten

²²¹ eerstvolgende

²²² oproepen voor het gerecht

²²³ veroordeeld

²²⁴ vrij te kopen, af te lossen

aestimatie van onpartijdige des verstants hebbende²²⁵, bij desen *Edele Gerichte* daer toe te nomineren²²⁶, te vergoeden de waardye daer van, met den interesse van dien, *ende* dat d'andere goederen bij den *voorschreven* Hendrick van der Horst onder desen *Edele Gerichte* naegelaten, daer voor *verclaert* sullen werden executabel, met de costen daerover alreede aangewent, ofte noch aen te wenden ten uyteynde, ofte tot soodanige fine *ende* conclusie als den aenlegger oorbaerlijk *ende* naer (gaat verder op blad 30 recto)

folio 26 recto (blad 26)

(in de marge): A

Copij

Wij Rittger Claessen van Ansmick ende Jan Melsen, Schepenen in Deijll, doen cond ende tuygen onder onse segelen dat voor ons erschienen is *Joncker* Henrick van der Horst. Ende heeft gelegateert aen Dirck Adriaenssen van Haestenburgh sijnen neeff d'helft van veertien hondt op den Hangweijrdt, noch d'helft van achtalf hondt aen twee parceelen met Holle gemeyn ende noch d'helft van vier mergen weylandts genaempt den Knuytheuvel in den Voetacker met Henrickske Jans gemeen, tsamen groot ongeveyrlijck vierdalve mergen een hondt ende drievierendeel hont lants. Edoch soo groot ande cleyn die op Geldermalsen geleegeen ende hem van *Joncker* Willhem van Heese aengedeylt sijn, daer jegenwoordich bruycker van is Antonis Cornelissen om t'*voorschreven* lant nae sijne doot te besitten ende in eygendom te hebben. Ende sulcx ongeprejudiceert van den legaelen die hij sijnen *voorschreven* neve voor desen mocht hebben gemaect. In oircond²²⁷ onser letteren gegeven int jaer duysent ses hondert een ende vijffthich den vijffden Augusti. Was onderteycken D. van den [B]eure, *Secretaris*.

Accordeert met het principael²²⁸

folio 26 verso (blad 27)

blanco

folio 27 recto (blad 27)

Casus positie

Joncker Henrick van der Horst heeft op den 5 augusti 1651, comparerende voor Schepenen des Gerichs van Deijll, heeft gelegateert aen sijnen neve Dirck van Haestenburgh d'helfte van seeckere veertien hondt lants op den Hangweijrdt, noch d'helfte van acht de half hondt lants aen twee parceelen met Holle gemeyn, ende noch d'helfte van vier mergen weylandts genaempt den Knuytheuvel in den Voetacker met Henricxke Jans gemeyn, t'saemen groot ongeveyrlijck vier d'halve mergen en drie vierendeel hondt lants, ofte soo groot ende kleyn als die op Geldermalsen geleegeen ende hem comparant van *Joncker* Willem van Hees aengedeylt waeren omme 't *voorschreven* lant nae sijnen doot te besitten ende in eygendom te hebben welke perseelen *voorschreven* van goederen den *voorschreven* Haestenburgh nae doode van *Joncker* Henrick van der Horst in possessie heeft genomen ende voor Richter ende Schepenen aengevangen.

---

²²⁵ hiervan verstand hebbende

²²⁶ benoemen

²²⁷ als getuigenis

²²⁸ stemt overeen met het origineel

Maer tegens alsoo d'erfgenamen van Maria Jans belieft heeft contra aenvanck te doen, overmits²²⁹ sij sustineerden dat Maria Jans huysvrouw van Joncker Henrick van der Horst ut cracht van de Statutarie gemeynschap in de voorschreven²³⁰

(op los inlegvel)

Den Lantbode in Tielderweert sal van weegen Jan Jansen Wens als man ende momber van Meriken van Leuwen een meede erffgenaem van Maria Jans Wedue Joncker Henderick van der Horst zaliger weet doen aen Dirck van Haestenbergh, dat voornoemde Wens contraenvanck heeft gedaen op sijn gerechtigheyt in verscheyde parceelen Lants op Geldermalsen gelegen, bij voornoemde Hastenborgh op den 29 April Jonxtleden int geheel aengevangen. Acktom²³¹ Bommel den 15 Augusti 1652.
Wouter Joosten Brandt.

folio 27 verso (blad 28)

blanco

folio 28 recto (blad 28)

Casus positie

Joncker Henrick van der Horst heeft op den 5 augusti 1651, comparerende voor Schepenen des Gerichs van Deijll, heeft gelegateert aen sijnen neve Dirck van Haestenburgh d'helfte van seeckere veertien hondt lants op den Hangweijrdt, noch d'helfte van acht de half hondt lants aen twee parceelen met Holle gemeyn, ende noch d'helfte van vier mergen weylants genaempt den Knuijtheuvel in den Voetacker met Henrcxke Jans gemeyn, t'saemen groot ongeveyrlijck vier d'halve mergen en drie vierendeel hondt lants, ofte soo groot ende kleyn als die op Geldermalsen geleegeen ende hem comparant van Joncker Willem van Hees aengedeylet waeren omme 't voorschreven lant nae sijnen doot te besitten ende in eygendom te hebben welcke perseelen voorschreven van goederen den voorschreven Haestenburgh nae doode van Joncker Henrick van der Horst in possessie heeft genomen ende voor Richter ende Schepenen aengevangen.

Maer tegens alsoo d'erfgenamen van Maria Jans belieft heeft contra aenvanck te doen, overmits²³² sij sustineerden dat Maria Jans huysvrouw van Joncker Henrick van der Horst ut cracht van de Statutarie gemeynschap in de voorschreven²³³ parceelen lants d'eene helfte hadde gecompeteert ende dienvolgens dat haeren man daer over niet en hadde connen disponeeren.

Werdt gevraecht of d'erfgenamen van Joncker

---

²²⁹ omdat

²³⁰ op blad 28 recto (blad 28) staat nogmaals deze tekst, nu zonder het inlegvel.

²³¹ bedoeld wordt: actum

²³² omdat

²³³ op blad 28 recto (blad 28) staat nogmaals deze tekst, nu zonder het inlegvel.

folio 28 verso (blad 29)

Henrick van der Horst nae rechten niet schuldich en gehouden sijn aen den voorschreven Haestenburgh te vergoeden d'estimatie van de helfte der voorschreven landerijen, soo hem bij d'erffgenaemen van Maria Jan sijn affgenomen ende off daer voor niet verbonden sijn de verdere goederen bij Joncker Henrick van der Horst in den Gerichte van Deijll naegelaeten.

Geleth op den geproponeerden cas²³⁴, dunckt de onderschrevenen dat de erfgenaemen van Joncker Henrick van der Horst schuldich sijn te presteren aen voorschreven van Haestenburgh het equivalent en juste weerdye van de helfte der voorschreven gelegateerde goederen L. 4 ff. de legat. 1 L. 114 § eod. L. non dubium § ultimo ff de legat. 3 Dilectus de arte testandi tit. 6 ca[n]tel 32, Peregrin de fideicommiss articulo 11 no. 78. Sonderling²³⁵ om dat den voorschreven testatuer niet beter geweten en heeft, dan dat hij van sijne huysvrouwen helfte so veel conde disponeren causa mortis quam contractu inter vivos²³⁶, Jason in L. apud Julianum § constat. no. 46 Grahs § legatum quest. 14 no. 15 en sulcx met de vruchten of interesse á tempore morae²³⁷ Grah d. § quest 71 § intellige et seq., te meer om dat voorschreven goederen gelegateert sijn aen des testateurs neve, daer mede hij altoos groote vruntschap heeft gehouden d. l. non dubium, Geeys[cht] oock in rechten resolvit²³⁸ is dat voor de estimatie verbonden sijn de andere testateurs goederen onder den Gerichte van Deijll gelegen. Surd. decis. 76, Ne[ ]g[us]ant de pignor et hypoth. parc. 2 memb. 4, no. 157.

Aldus onder correctie geadviseert binnen Boemel desen 4^e Julii anno 1653 bij ons Jiles de Cocq, 1653

Gesien bij d'ondergeschrevenen de voorschreven casuspositie neffens t'advīs daerop, geadresseert ende

folio 29 recto (blad 29)

geleth op de redenen daer inne geallegeert²³⁹ vynden geen swarigheyt om ons daer mede te conformeren. Niet alleen om dat den testateur d'voorschreven goederen gelegateert heeft aen sijnen neve, met de welcke hij bij sijnen leven altijd groote vrientschap heeft gefonden, per text in l. cum rem alienam l. de legatis et allegata l. non est dubium § fin. st. de leg. 3 in terminis Gomer. variar, resolvit, tomo 1^e la[t]. 12 n. 13, maer oock specialijck dat den testateur niet en heeft connen ignoreren dat d'helfte der gelegateerde goederen sijne huysvrouw uyt craghte van conjugale societeyt²⁴⁰ was competerende, quo casu rem alienam posse legari et haeredem teneri eam redimere, vel si redimi non possit aestimationem eius dare²⁴¹, indubitati iuris est, text. express. in § non solum 4 iustit. de legat.

Aldus onder correctie geadviseert binnen Bommell op huyden desen 10 Julii 1653.

Cornelis Jongbloet G. Doijweert, 1653.

folio 29 verso (blad 30)

---

²³⁴ het voorgehouden geval

²³⁵ in het bijzonder

²³⁶ in geval van dood op dezelfde wijze als bij overeenkomst onder levenden

²³⁷ rente vanaf het moment van uitstel

²³⁸ besloten

²³⁹ voor de rechter gebracht

²⁴⁰ een gezamenlijke huishouding te voeren

²⁴¹ in welk geval andermans goed overgedragen kan worden et de erfgenaam gehouden is dit goed af te lossen of, als het niet afgelost kan worden, er een schatting van te geven

(vervolg van blad 25 verso)
rechten sal connen ofte moghen volghen.

Salvis.

Implorando.

folio 30 verso (blad 31)

Aenspraeck

Dirck van Haestenberg

contra

Den oversten Diederick van Weerdenburg ende Adriana de Raet.

Affgedaen

1654

No. 27

7 November 1655